

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3842

[Total No. of Pages : 2

[6541]-181

M.A. (Part - I)

HISTORY

Core Course - 1 : History : Theory and Method
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12201)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Explain the nature and functions of History.
- b) Examine the relation between History and other Social Sciences.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Discuss the contribution of Herodotus in History Writing.
- b) 'Arab historical writing is an important stage in the development of world historiography'. Comment.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Write the main features of Renaissance and Enlightenment.
- b) What is positivism? Explain in details.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) 'History is the biography of Great peoples'. Comment.
- b) Explain the meaning of Linguistic Turn in History and discuss its impact on history.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. [10]

- a) Interdisciplinary approaches in History.
- b) Polybius
- c) Strabo
- d) Puran literature

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3842

[6541]-181

M.A. (Part - I)

HISTORY

Core Course - 1 : History : Theory and Method
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12201)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहासाचे स्वरूप आणि कार्य स्पष्ट करा.
ब) इतिहास आणि इतर सामाजिक शास्त्रे यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहास लेखनातील हिरोडॉटसच्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) 'अरब इतिहास लेखन हा जागतिक इतिहास लेखन शास्त्राच्या विकासातील महत्त्वाचा टप्पा आहे.'
भाष्य करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) पुनरुज्जीवन व आत्मज्ञानाच्या चळवळीची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
ब) प्रत्यक्षार्थवाद म्हणजे काय? सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहास म्हणजे थोर व्यक्तींची चरित्रे भाष्य करा.
ब) इतिहासातील भाषिक वळण याचा अर्थ स्पष्ट करा आणि त्याचा इतिहासावर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]
अ) इतिहासातील आंतरविद्याशाखीय दृष्टिकोन
ब) पॉलिबियस
क) स्ट्रॅबो
ड) पुराण साहित्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3843

[Total No. of Pages : 2

[6541]-182

M.A. (Part - I)

HISTORY

**CC - 2 : Evolution of Ideas and Institutions in Early India
(2019 Credit Pattern) (Semester - I) (12202)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) State the objectives of colonial historiography.
- b) Explain the importance of nationalist historiography.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) Review the archaeological sources of early Indian History.
- b) Examine the Foreign Sources of early Indian History.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) Explain the nature of Mauryan State.
- b) State the rights and duties of early Indian King.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) Give an account of social life during Vedic Period.
- b) Explain the causes of the emergence of Buddhism.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Jorwe Culture
- b) Coinage in early India
- c) Guilds in early India
- d) Second Urbanization

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3843

[6541]-182

M.A. (Part - I)

HISTORY

CC - 2 : Evolution of Ideas and Institutions in Early India

(2019 Credit Pattern) (Semester - I) (12202)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वसाहतवादी इतिहासलेखनाची उद्दिष्टे सांगा.
ब) राष्ट्रवादी इतिहासलेखनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) प्रारंभिक भारतीय इतिहासाच्या पुरातत्त्वीय साधनांचा आढावा घ्या.
ब) प्रारंभिक भारताच्या इतिहासाच्या परकीय साधनांचे परीक्षण करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मौर्य राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) प्रारंभिक भारतातील राजाचे अधिकार व कर्तव्ये सांगा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वैदिक काळातील सामाजिक जीवनाचा वृत्तांत द्या.
ब) बौद्ध धर्माच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]
अ) जोर्वे संस्कृती
ब) प्रारंभिक भारतातील नाणी
क) प्रारंभिक भारतातील श्रेणी
ड) दुसरे नागरीकरण

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3844

[6541]-183

M.A. (Part - I)

HISTORY

HS - CC - 3 : Maratha Polity

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12203)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the importance of Sanskrit Literary sources for the study of Maratha Polity.
- b) What is the Maratha Polity? Explain the Nature of Maratha Polity.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the structure of Central administration of Maratha state.
- b) What were the major areas of expenditure of the Maratha state?

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the Salient features of judicial system under the Marathas.
- b) Explain the village administration under the Maratha state.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write an information about fort administration in Maratha state.
- b) State the composition and discuss the judicial powers of the Gotsabha.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Adnyapatra
- b) Sardeshmukhi
- c) Watan
- d) Types of ordeals

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3844

[6541]-183

M.A. (Part - I)

HISTORY

HS - CC - 3 : Maratha Polity

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12203)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठा राज्य व्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या संस्कृत साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) 'मराठा राजतंत्र म्हणजे काय'? मराठा राजतंत्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठा राज्याची केंद्रीय प्रशासन व्यवस्थेची रचना स्पष्ट करा.
ब) मराठा राज्याच्या खर्चाच्या मुख्य बाबी कोणत्या होत्या?

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे मूल्यमापन करा.
ब) मराठा राज्यातील ग्रामीण प्रशासन स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठाकालीन किल्ला प्रशासनाची माहिती लिहा.
ब) गोतसभेची रचना सांगून त्यांच्या न्याय क्षेत्रातील अधिकारांची चर्चा करा.

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (100 शब्दात) [10]

- अ) आज्ञापत्र
ब) सरदेशमुखी
क) वतन
ड) दिव्यांचे प्रकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3845

[Total No. of Pages : 2

[6541]-184

M.A. (Part - I)

HISTORY

**HIS EC1 : History of the Deccan : Pre - History to Chalukya
(2019 Pattern) (Semester - I) (Elective - I) (12204)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the financial situation of Satavahana period.
- b) Write information of Vakatak architecture.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write information about the rise of Satavahana.
- b) Evaluate the achievement of Vatsagulm branch of Vakataka.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write information about the literary development of Chalukya period.
- b) Explain the cultural contribution of Satavahana.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the political Achievement of Badami Chalukya Kingdom.
- b) Discuss the economic life of the Vakataka period.

Q5) Write a short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Pulkeshi-I
- b) Origin of Chalukya
- c) Gathasattsai
- d) Pravarsen I

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3845

[6541]-184

M.A. (Part - I)

HISTORY

HIS EC1 : History of the Deccan : Pre - History to Chalukya
(2019 Pattern) (Semester - I) (Elective - I) (12204)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सातवाहन काळातील आर्थिक परिस्थितीचा आढावा घ्या.
ब) वाकाटक स्थापत्याची माहिती लिहा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सातवाहन सत्तेच्या उदयाची माहिती लिहा.
ब) वाकाटकांच्या वत्सगुल्म शाखेच्या कामगिरीचा आढावा घ्या.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) चालुक्य काळातील साहित्याच्या विकासाची माहिती लिहा.
ब) सातवाहनांचे सांस्कृतिक योगदान सांगा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बदामीच्या चालुक्य सत्तेची राजकीय कामगिरी स्पष्ट करा.
ब) वाकाटककालिन आर्थिक जीवनाची चर्चा करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) पुलकेशी पहिला
ब) चालुक्यांची उत्पत्ती
क) गाथासत्तसई
ड) पहिला प्रवरसेन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3846

[6541]-185

F.Y. M.A.

HISTORY

**Social Background of Dalit Movement in Maharashtra
(2019 Pattern) (Semester - I) (12206) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature and structure of caste system.
- b) Discuss the development of Dalit consciousness during the pre-Ambedkar dalit movement in Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the contribution of Vardhaman Mahavir's thoughts in context of Social equality.
- b) Evaluate the contribution of Mahatma Phule to the development of dalit movement in Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the role of V.R. Shinde to the dalit movement.
- b) Discuss the contribution of Kisan Faguji Bansode to the development of Dalit movement.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Review the role of Maharaja Sayajirao Gaekwad to dalit education and social equality.
- b) Explain the work of Gopal Baba Walangkar to the dalit movement in Maharashtra.

Q5) Write a short notes on any two of the following questions in 100 words each. **[10]**

- a) Chokhamela
- b) Janabai
- c) Savitribai Phule
- d) Mukta Salve

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3846

[6541]-185

F.Y. M.A.

HISTORY

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra
(2019 Pattern) (Semester - I) (12206) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) जातीसंस्थेचे स्वरूप व रचना स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील आंबेडकर पूर्व दलित चळवळीतील दलित जाणिवेच्या विकासाची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) सामाजिक समतेच्या संदर्भात वर्धमान महावीरांच्या विचारांचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील दलित चळवळीच्या वाटचालीतील महात्मा फुले यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) दलित चळवळीतील वि.रा. शिंदे यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) किसन फागुनी बनसोडे यांची दलित चळवळीतील विकासाच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) दलित शिक्षण व सामाजिक समतेच्या संदर्भात महाराजा सयाजीराव गायकवाड यांच्या भूमिकेचे अवलोकन करा.
ब) महाराष्ट्रातील दलित चळवळीतील गोपाळ बाबा वलंगकर यांचे कार्य स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) चोखामेळा
ब) जनाबाई
क) सावित्रीबाई फुले
ड) मुक्ता साळवे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3847

[6541]-186

F.Y. M.A.

HISTORY

**Art and Architecture in Ancient India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12207) (Optional Paper - 6)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the Art in stone age.
- b) Discuss the features of Harrappan Architecture.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the main features of Satavahana Art.
- b) Examine the contribution of Mauryans to Art and Architecture.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of Mathura Style Art.
- b) Explain the feature of Early Chalukya Art with example.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Examine the Mughal Architecture.
- b) Review the later Mughal painting.

Q5) Write short notes on any two of the following. **[10]**

- a) Temple Architecture of Sena
- b) Pahari Painting
- c) Jama Masjid
- d) Gol Gumbaz

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3847

[6541]-186

F.Y. M.A.

HISTORY

Art and Architecture in Ancient India

(2019 Pattern) (Semester - I) (12207) (Optional Paper - 6)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पाषाणयुगातील कलेचे मुल्यमापन करा.
ब) हाडाप्पा स्थापत्यकलेच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सातवाहन कलेचे मुल्यमापन करा.
ब) कला आणि स्थापत्यशास्त्रातील मौर्यांचे योगदान सांगा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मथुरा शैलीची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) पुर्व चालुक्य कलेची मुख्य वैशिष्ट्ये उदाहरणासह सांगा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मुघल स्थापत्यशास्त्राचे परीक्षण करा.
ब) उत्तर मुघल चित्रकलेचे पुनरावलोकन करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा. [10]
अ) सेन मंदीर स्थापत्य
ब) पहाडी चित्रकला
क) जामा मस्जिद
ड) गोल घुमट

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3848

[6541]-187

M.A. (Part - I)

HISTORY

**HS : EC-4 : History of Cinema in India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12208)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Trace a development of 'Beginning of Cinema in India'.
- b) Discuss the major themes in Early Cinema.

Q2) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) How technology has affected Cinema? Discuss.
- b) Describe the growth of regional and parallel Cinema.

Q3) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Does historical theme, makes controversy in Society? How?
- b) Discuss the global reach of Indian languages in Cinema.

Q4) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) What is 'Puppet Theatre' and 'Shadow Images'?
- b) Explain the 'Silent Movie'.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) The Lumiere Brothers
- b) Cinema scope
- c) 'Masala' Films
- d) Censor board

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3848

[6541]-187

M.A. (Part - I)

HISTORY

**HS : EC-4 : History of Cinema in India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12208)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'भारतातील सिनेमाची सुरुवात' याच्या विकासाचा मागोवा घ्या.
ब) 'आरंभीच्या चित्रपटांतील प्रमुख विषय' यांची चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) चित्रपटांना तंत्रज्ञानाने कसे प्रभावित केले? चर्चा करा.
ब) 'प्रादेशिक आणि समांतर चित्रपटांतील वाढ' याचे वर्णन करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'ऐतिहासिक विषय' समाजात तेढ/वादंग निर्माण करतात का? कसे?
ब) सिनेमांतील भारतीय भाषांचा जागतिक प्रसार याची चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'कठपुतळी सादरीकरण' व 'छाया प्रतिमा' म्हणजे काय?
ब) 'मूक पट' म्हणजे काय ते विशद करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीप प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ल्युमिअरे बंधु
ब) सिनेमास्कोप
क) 'मसाला' चित्रपट
ड) केंद्रीय फिल्म प्रमाणन बोर्ड

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3849

[6541]-188

M.A. - I

HISTORY

HS - EC - 5 : Gender and Indian History

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12209) (Optional Paper - V)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Review the contribution of Uma Chakravarti to the Feminist Historiography.
- b) Discuss about the waves of feminism.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Examine the liberal approach of feminism.
- b) Review the religious rights of Indian Women.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss about the women's education in 19th Century India.
- b) Examine the states of women in Jainism.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Review the legal provisions for the protection of women.
- b) Explain the impact of globalization of gender equality.

Q5) Write any two short notes of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Simone de Beauvoir
- b) Women's life in Sangam literature
- c) Savitribai Phule
- d) Women and Media

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3849

[6541]-188

M.A. - I

HISTORY

HS - EC - 5 : Gender and Indian History

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12209) (Optional Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) उमा चक्रवर्ती यांच्या स्त्रीवादी इतिहासलेखनातील योगदानाचा आढावा घ्या.
ब) स्त्रीवादाच्या लाटांविषयी चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) स्त्रीवादातील उदारमतवादी प्रवाहाचे परीक्षण करा.
ब) भारतीय महिलांच्या धार्मिक अधिकारांचा आढावा घ्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 19 व्या शतकातील भारतातील स्त्री शिक्षणाविषयी चर्चा करा.
ब) जैनवादातील स्त्रीयांच्या स्थितीचे परीक्षण करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) महिलांच्या सुरक्षेसाठी असलेल्या कायदेशीर तरतुदींचा आढावा घ्या.
ब) जागतिकीकरणाचा लिंगभाव समानतेवर झालेला परीणाम स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]

- अ) सिमोन दी बोव्हुआर
ब) संगम साहित्यातील स्त्री जीवन
क) सावित्रीबाई फुले
ड) स्त्री आणि प्रसारमाध्यमे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3850

[6541]-189

M.A. (Part - I)

HISTORY

History of West Asia

(2019 Pattern) (Semester - I) (12210)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the leadership of Prophet Muhammad.
- b) Explain the Causes and consequences of Iraq - Iran War.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Review the India - Israel relationship.
- b) Explain causes and consequences of Yom Kippur War of 1973.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the discovery of mineral oil in Saudi Arabia.
- b) Explain the causes and course of Gulf War - I.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine the causes of Arab - Israel War.
- b) Explain the significance of oil crisis in 1973.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Features of christian philosophy
- b) Gulf War - II
- c) Zionist movement
- d) Yasser Arafat

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3850

[6541]-189
M.A. (Part - I)
HISTORY
History of West Asia
(2019 Pattern) (Semester - I) (12210)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) प्रेषित महंमद यांचे नेतृत्व स्पष्ट करा.
ब) इराक - इराण युद्धाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारत - इस्रायल संबंधाचा आढावा घ्या.
ब) 1973 ची योम किप्पूरची लढाईची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सौदी अरेबियात खनिज तेलाचा शोध स्पष्ट करा.
ब) पहिल्या खाडी युद्धाची कारणे व घटनाक्रम स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) अरब - इस्रायल युद्धाच्या कारणांचे चिकित्सक परीक्षण करा.
ब) 1973 मधील तेल संकटाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ख्रिस्ती धर्म तत्वज्ञानाची वैशिष्ट्ये
ब) दुसरे आखाती युद्ध
क) झिओनिस्ट चळवळ
ड) यासर अराफत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3851

[6541]-190

M.A. (Part - I)

HISTORY

U.S.A. : From Isolation to Hegemony

(2019 Pattern) (Semester - I) (12211) (CBCS) (Elective)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Examine U.S.A. Latin America relation upto 1914.
- b) Examine the Spanish - American War of 1898.

Q2) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role of president woodrow Wilson in the World War I.
- b) Explain the nature of Paris peace conference.

Q3) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the relation between USA and League of Nations.
- b) Discuss the USA's foreign policy during world depression.

Q4) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the rise of cold war.
- b) Examine the role of the USA as a hegemonic power.

Q5) Write any two short notes of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Isolationism
- b) Big stick policy
- c) Atlantic Charter (1941)
- d) NATO

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3851

[6541]-190

M.A. (Part - I)

HISTORY

U.S.A. : From Isolation to Hegemony

(2019 Pattern) (Semester - I) (12211) (CBCS) (Elective)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) इ.स. 1914 पर्यंतच्या अमेरिका - लॅटिन अमेरिका संबंधाचे परीक्षण करा.
ब) इ.स. 1898 च्या स्पॅनिश - अमेरिकन युद्धाचे परीक्षण करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पहिल्या महायुद्धातील राष्ट्राध्यक्ष विड्रो विल्सन यांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) पॅरिस शांतता परिषदेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) राष्ट्रसंघ आणि अमेरिका यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
ब) जागतिक आर्थिक मंदीच्या काळातील अमेरिकेच्या परराष्ट्र धोरणाची चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) शीतयुद्धाच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
ब) 'प्रभुत्ववादी' शक्ती म्हणुन अमेरिकेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) अलिप्ततावाद
ब) दणकट दंडुक्याचे धोरण
क) अटलांटिक सनद - 1941
ड) नाटो

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3852

[6541]-191

M.A. (Part - I)

HISTORY

**History of Science and Technology in the West
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12212) (Optional Paper - VIII)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the progress of Science in the 20th Century.
- b) State the development of technology in agriculture.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) What was the contribution of Rome in Science and Technology?
- b) Write about the development in the field of Chemical Science.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Relativism views of science in the 20th Century.
- b) Examine the Copernican revolution.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the definition of science and technology.
- b) Describe in detail the reaction of the Church towards Science in the Medieval period.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) China
- b) Galileo
- c) Revisionism
- d) Laboratory Science

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3852

[6541]-191

M.A. (Part - I)

HISTORY

History of Science and Technology in the West
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12212) (Optional Paper - VIII)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) 20 व्या शतकातील विज्ञानाच्या प्रगतीची चर्चा करा.
ब) कृषी क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाचा विकास सांगा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानामध्ये रोमचे योगदान काय आहे?
ब) रसायनशास्त्राच्या क्षेत्रातील विकासाबद्दल लिहा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) 20 व्या शतकातील विज्ञानाच्या सापेक्षतावादाचे मत स्पष्ट करा.
ब) कोपर्निकन क्रांति चे परिक्षण करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाची व्याख्या स्पष्ट करा.
ब) मध्ययुगीन कालखंडात विज्ञानाकडे चर्चच्या प्रतिक्रियांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]
अ) चीन
ब) गॅलिलिओ
क) सुधारणावाद
ड) प्रयोगशाला विज्ञान

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3853

[Total No. of Pages : 2

[6541]-192

M.A. (Part-I)

HISTORY

Approaches to History

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22201) (Paper-IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) Explain the importance of Economic History
- b) How to write food history?

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) Write the significances of colonial Historiography.
- b) Discuss about Cambridge historiography.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) Explain the role of Annales school in historiography.
- b) Write the Contribution of Antonia Gramsci in subaltern historiography.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words **[10]**

- a) How to used Myths and Folklore in historiography.
- b) Explain the importance of Environmental History.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each **[10]**

- a) Micro History
- b) Kashiprasad Jaiswal
- c) Feminist
- d) Digital turn

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3853

[6541]-192

M.A. (Part-I)

HISTORY

Approaches to History

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22201) (Paper-IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) आर्थिक इतिहासाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) खाद्य इतिहास कसा लिहिला जातो?
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वसाहतवादी इतिहासलेखनाचे महत्त्व लिहा.
ब) केंब्रिज इतिहासलेखनप्रवाह विषयी चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहासलेखनात अॅनल्सची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) सबाल्टर्न इतिहासलेखनात अन्तोनियो ग्रामची चे योगदान लिहा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहासलेखनात मिथके व लोककथांचा उपयोग कसा होतो?
ब) पर्यावरण इतिहासाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) सूक्ष्म इतिहास
ब) काशीप्रसाद जयस्वाल
क) स्त्रीवाद
ड) डिजिटल टर्न

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3854

[Total No. of Pages : 2

[6541]-193

First Year M.A.

HISTORY

Ideas and Institutions in Medieval India

(2019 Pattern) (Semester - II) (22202)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words.

- a) What does the term 'Transition to Medieval' mean? Explain in detail.
- b) Explain in detail the foreign travel account.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words.

- a) Briefly explain the thoughts of Ramchandrapant Amatya about the state.
- b) Describe in detail the Feudal system of the medieval period.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words.

- a) Examine the theory of segmentary state with special reference to medieval South India.
- b) Briefly explain Ziauddin Barani's views on monarchy.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words.

- a) Explain the nature of the social structure of the sultanate period.
- b) Discuss in detail the trade during the sultanate period.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

- a) Medievalism
- b) Chettiar
- c) Internal Trade
- d) Chisti Silsilah

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3854

[6541]-193

First Year M.A.

HISTORY

Ideas and Institutions in Medieval India

(2019 Pattern) (Semester - II) (22202)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

- अ) 'मध्ययुगीनतेकडे स्थित्यंतर' या संज्ञेचा अर्थ स्पष्ट करून सविस्तर विवेचन करा.
ब) परकीय प्रवासवर्णने सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

- अ) रामचंद्रपंत अमात्य यांचे राज्यविषयक विचार थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) मध्ययुगीन कालखंडातील सरंजामशाही व्यवस्थेचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

- अ) मध्ययुगीन दक्षिण भारताच्या संदर्भात विभाजीत राज्याच्या सिध्दांताचे परीक्षण करा.
ब) झियाउद्दीन बरणीचे राजसत्तेविषयक विचार थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

- अ) सुलतानशाही काळातील सामाजिक संरचनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) सुलतानशाही काळातील व्यापारावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

- अ) मध्ययुगीनवाद
ब) चेटीयार
क) अंतर्गत व्यापार
ड) चिस्ती सिलसिला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3855

[Total No. of Pages : 2

[6541]-194

M.A. - I

HISTORY

**Socio - Economic History of the Marathas
(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22203)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Explain the importance of Sanskrit sources for the study of Socio-Economic history of Marathas.
- b) Discuss the Baluta system in medieval Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Discuss the role of institutions of family and marriage in the society in the Maratha period.
- b) Write information about the position of women in maratha period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Describe the role of Patil and Kulkarni in village administration.
- b) Explain the Land tenures during maratha period.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Role of fairs and festivals during maratha period.
- b) Write information about subject. 'Alutedar and Balutedar'.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

- a) Sardeshmukhi
- b) Internal Trade centers
- c) Tagai
- d) Mirasdar

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3855

[6541]-194

M.A. - I

HISTORY

**Socio - Economic History of the Marathas
(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22203)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
-

- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या संस्कृत साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील बलूता पद्धति विषयी चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठ्यांच्या सामाजिक जीवनातील कुटुंब व विवाह संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) मराठा कालखंडातील स्त्रियांच्या स्थानाविषयी माहिती द्या.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) ग्राम प्रशासनातील पाटिल व कुलकर्णी यांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
ब) मराठेकालीन जमिन धारणा पद्धति स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर शब्दात 300 लिहा. [10]
अ) मराठाकालीन सण आणि उत्सव यांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) अलुतेदार-बलुतेदार यांच्या विषयी माहिती द्या.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) सरदेशमुखी
ब) अंतर्गत व्यापारी केन्द्र
क) तगाई
ड) मिरासदार

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3856

[Total No. of Pages : 2

[6541]-195

M.A. (Part-I)

HISTORY

**HS : EC-09 : Marathas in 17th and 18th Century : Power Politics
(2019 Pattern) (Semester - II) (22204) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of 'Maharashtra Dharma'.
- b) Explain the role of 'Chhatrapati' in the context of maratha power in the 17th century.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role of Mahadaji Shinde in the transition of maratha power in the late eighteenth century.
- b) Critically examine the 'Vatandari' system.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the background of the rise of 'Maratha confederacy'.
- b) Explain the expansion of Maratha Power in Malwa and Bundelkhand.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the importance of 'Chauth' and 'Sardeshmukhi' in the expansion of Maratha power.
- b) Explain the contribution of the first Bajirao Peshwa in the formation of the Maratha empire.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Conquest and stay policy
- b) 'Saranjamdari' system
- c) Raja Chhatrasal
- d) Battle of Rakshasbhuvan (1763)

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3856

[6541]-195

M.A. (Part-I)

HISTORY

**HS : EC-09 : Marathas in 17th and 18th Century : Power Politics
(2019 Pattern) (Semester - II) (Credit System) (22204)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) महाराष्ट्र धर्म ही संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) 17 व्या शतकात मराठा सत्तेच्या संदर्भात 'छत्रपती' पदाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 18 व्या शतकाच्या उत्तरार्धात मराठा सत्तेच्या राजकीय वाटचालीतील महादजी शिंदे याची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) वतनदारी पद्धतीचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठा मंडळाच्या उदयाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
ब) मराठा सत्तेचा माळवा व बुंदेलखंडातील साम्राज्यविस्तार स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठा सत्तेच्या विस्तारामधील 'चौथ' व 'सरदेशमुखीचे' महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) मराठा साम्राज्याच्या निर्मितीत पहिला बाजीराव पेशवा याचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

- अ) जिंका व राहा धोरण
ब) सरंजामदारी पद्धत
क) राजा छत्रसाल
ड) राक्षसभुवनची लढाई (1763)

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3857

[Total No. of Pages : 2

[6541]-196

M.A. (Part-I)

HISTORY

**Nature of Dalit Movement in Maharashtra
(2019 Pattern) (Semester - II) (22205) (Elective) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Examine the political thought of Dr. Ambedkar.
- b) Explain the work of Social & Educational Institutions Created by Dr. Ambedkar.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine the work of sheduled caste Federations.
- b) Discuss the provisions of the constitution for sheduled Caste & sheduled Tribes.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the reasons behind Dr. Ambedkar's conversion to Buddhism.
- b) Evaluate the contribution of Republican party of India.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role of Dalit Panthers in Dalit Movement.
- b) Give an overview of Dalit Movement & Dalit Literature.

Q5) Write short notes on any two . Each answer in 100 words. **[10]**

- a) Poona Pact
- b) Kalaram Temple entry Satyagrah
- c) Dalit Movement & Dadasaheb Gaikwad
- d) Ambedkari Jalase

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3857

[6541]-196

M.A. (Part-I)

HISTORY

Nature of Dalit Movement in Maharashtra
(2019 Pattern) (Semester - II) (22205) (Elective) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) डॉ. आंबेडकर प्रणित राजकीय विचारांचे परीक्षण करा.
- ब) डॉ. आंबेडकर निर्मित सामाजिक व शैक्षणिक संस्थांचे कार्य स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) शेड्युल्ड कास्ट फेडरेशनच्या कार्याची चिकित्सा करा.
- ब) अनु.जाती व अनु. जमातींसाठी संविधानातील तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) डॉ. आंबेडकरांच्या बौद्ध धर्मातराची कारणमीमांसा करा.
- ब) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया पक्षाच्या योगदानाचे मुल्यांकन करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) दलित पॅन्थरची दलित चळवळीतील भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) दलित चळवळ व दलित साहित्याचा आढावा द्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

- अ) पुणे करार
- ब) काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रह
- क) दलित चळवळ-व दादासाहेब गायकवाड
- ड) आंबेडकरी जलसे

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3858

[Total No. of Pages : 2

[6541]-197

M.A. (Part-I)

HISTORY

**EC-11 : History of Medieval Deccan : Rashtrakutas to Deccan Sultanate
(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22206)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the cultural contribution of Rashtrakuta king Amoghavarsha I.
- b) Review the development of art and architecture during Rashtrakuta period.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the achievement of Yadava king Ramchandra.
- b) Discuss the socio-economic condition during Yadava period.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the sources of the history of Vijayanagar empire.
- b) Discuss the cultural contribution of Vijayanagar empire.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the causes of disintegration of Bahamani Kingdom.
- b) State the achievement of Mahmud Gawan.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Kondaveedu
- b) Urban centers in Reddy Kingdom
- c) Malik Ahmad Farooqui
- d) Textile industry in Reddy Kingdom

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3858

[6541]-197

M.A. (Part-I)

HISTORY

**EC-11 : History of Medieval Deccan : Rashtrakutas to Deccan Sultanate
(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22206)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) राष्ट्रकूट राजा अमोघवर्ष पहिला याचे सांस्कृतिक योगदान सांगा.
ब) राष्ट्रकूट काळातील कला आणि स्थापत्याच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) यादव राजा रामचंद्र याची कामगिरी सांगा.
ब) यादव काळातील सामाजिक-आर्थिक स्थितीची चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) विजयनगर साम्राज्याच्या इतिहासाची साधने सांगा.
ब) विजयनगर साम्राज्याच्या सांस्कृतिक योगदानाची चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) बहमनी राज्याच्या विघटनाची कारणे स्पष्ट करा.
ब) महमूद गवानची कामगिरी सांगा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]
अ) कोंडाविडू
ब) रेड्डी राज्यातील नागरीकेंद्रे
क) मलिक अहमद फारूकी
ड) रेड्डी राज्यातील कापड उद्योग

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3859

[6541]-198

M.A. (Part - I)

HISTORY

Art and Architecture in Medieval India

(2019 Pattern) (Semester - II) (22207) (Credit System) (Optional Paper - 4)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the nature of Art and Architecture in Pala age.
- b) Critically examine the architecture of chalukya with examples.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the features of vijayanagar Art and Architecture.
- b) Describe the salient features of Hoysala Art and Architecture.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the features of Bahamani Architecture.
- b) Describe the Art and Architecture in Gujarat.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Examine the mughal Architecture.
- b) Review the later mughal painting.

Q5) Write short notes on any two of the following each. **[10]**

- a) Temple Architecture of Sena.
- b) Pehari Paintings.
- c) Manuscript Paintings.
- d) Rajastani paintings.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3859

[6541]-198

M.A. (Part - I)

HISTORY

Art and Architecture in Medieval India

(2019 Pattern) (Semester - II) (22207) (Credit System) (Optional Paper - 4)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पाल कालीन स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) चालुक्य स्थापत्याची सोदाहरण चिकित्सा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) विजयनगर कला स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) होयसाळ कला स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बहामनी स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) गुजरात कला आणि स्थापत्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मुघल स्थापत्याचे परिक्षण करा.
ब) मुघलोत्तर चित्रकलेचा आढावा घ्या.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा. [10]
अ) सेना मंदिर स्थापत्य
ब) पहाडी चित्रशैली
क) हस्तलिखित चित्रकला
ड) राजस्थानी चित्रकला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3860

[6541]-199

M.A. (Part - I)

HISTORY

**HS-EC-13 : Economic History of Medieval India
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22209)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the characteristics of medieval Indian economic.
- b) Explain the importance of land grants in south India.

Q2) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write a critical review on the land revenue policy of the Sultanate period.
- b) Examine the 'zamindars system' in Mughal period.

Q3) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine the impact of European influence in medieval India.
- b) Write a review on the major maritime trade routes in medieval India.

Q4) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of Saltpetre industry in medieval India.
- b) Examine the Taxation system during the Sultanate period.

Q5) Write Short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) Kankut system
- b) Jagir
- c) Muslin (*Malmal*) industry
- d) Rupaya

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3860

[6541]-199

M.A. (Part - I)

HISTORY

**HS-EC-13 : Economic History of Medieval India
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22209)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) दक्षिण भारतातील भूमीदानाचे महत्त्व विशद करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सुलतानशाही काळातील जमीन महसूल धोरणाचा चिकित्सक आढावा लिहा.
ब) मुघल काळातील जमीनदारी व्यवस्थेचे परीक्षण करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन भारतावरील युरोपियन प्रभावाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील प्रमुख सागरी व्यापारी मार्गांचा आढावा लिहा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन भारतातील सोरा उद्योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) मुघल काळातील कर व्यवस्थेचे परीक्षण करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दांत लिहा. [10]
अ) कानकुट पद्धत
ब) जागीर
क) मलमल उद्योग (Muslin)
ड) रूपया

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3861

[6541]-200

M.A. (Part-I)

HISTORY

East Asia : China (1900-2000)

(2019 Pattern) (Semester - II) (Credit System) (22210) (Elective - 14)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the role of Sun-Yet-Sen in chines Nationalist Revolution.
- b) Discuss the Revolution of 1911.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss cultural revolution in China.
- b) Explain the contribution of Chiangkai-shek to the china.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain china-USSR relations.
- b) Explain the Agricultural reforms in communist china.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the pro-Democratic Movement in china.
- b) Describe the structure and nature of the Kuomintang party.

Q5) Write Short notes on any two of the following in 300 words each. **[10]**

- a) Mao-Tse-Tung.
- b) China-India relations.
- c) Modernization of chines military.
- d) China's New economic policy.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3861

[6541]-200

M.A. (Part-I)

HISTORY

East Asia : China (1900-2000)

(2019 Pattern) (Semester - II) (Credit System) (22210) (Elective - 14)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) चीनच्या राष्ट्रीय चळवळीतील सन-येत-सेनच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) 1911 च्या राज्यक्रांतीची चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) चीनमधील सांस्कृतिक क्रांतीची चर्चा करा.
ब) चीनमधील चिआंग कै-शेकचे योगदान स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) चीन आणि रशिया संबंध चर्चा करा.
ब) साम्यवादी चीनमधील शेती सुधारणा स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) चीनमधील लोकशाहीवादी चळवळीची चर्चा करा.
ब) कॉमिंग पक्षाची रचना आणि स्वरूप वर्णन करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) माओ-त्से-त्सुंग
ब) चीन आणि भारत संबंध
क) चीनच्या लष्कराचे आधुनिकीकरण
ड) चीनचे नवे आर्थिक धोरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3862

[Total No. of Pages : 2

[6541]-201

First Year M.A.

HISTORY

HS:EC-15 : History of South East Asia
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (22211)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) All questions carry equal marks.

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Explain the Geographical features of south east Asia.
- b) Give an account of the ancient Historical features of South-east Asia.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words [10]

- a) Explain the society and cultural Background of south-east Asia
- b) Critically examine the Anglo-Dutch struggle for the spice trade in south-east Asia

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words [10]

- a) Explain the main features of Ethnic and religious minorities
- b) Explain the causes of rise of Islamic state of south-east Asia.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]

- a) Give an account of the rise of Nationalism in Indonesia
- b) Give an account of the Impact of Global economy in development of south-east Asia

Q5) Write short notes (Any two) [10]

- a) Arts and Architecture in south-east Asia
- b) ASIAN Organisation
- c) Lingad Jatti treaty
- d) Relation between India-south - east Asia

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3862

[6541]-201

First Year M.A.

HISTORY

HS:EC-15 : History of South East Asia
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (22211)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

- अ) दक्षिण-पूर्व आशियामधील भौगोलिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) प्राचीन दक्षिण-पूर्व आशियामधील ऐतिहासिक वैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या.

प्र.2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

- अ) दक्षिण-पूर्व आशियामधील सामाजिक आणि सांस्कृतिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
ब) दक्षिण-पूर्व आशियामधील मसाल्यांच्या व्यापारासाठी अँग्लो-डच संघर्षाचे चिकीत्सक परिक्षण करा.

प्र.3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

- अ) दक्षिण-पूर्व आशियामधील वांशिक आणि धार्मिक अल्पसंख्याकांचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) दक्षिण-पूर्व आशियामधील प्रदेशामध्ये इस्लामिक राज्यांच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. [10]

- अ) इंडोनेशियामधील राष्ट्रवादाच्या उदयाचा आढावा घ्या.
ब) दक्षिण-पूर्व आशियाच्या विकासासाठी जागतिक आर्थिक परिणामांचा आढावा घ्या.

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) दक्षिण-पूर्व आशियामधील कला व स्थापत्य कला
ब) 'आशियान' संघटना
क) लिंगाड जत्ती करार
ड) भारत-दक्षिण-पूर्व आशिया संबंध

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3863

[6541]-202

M.A. (Part - I)

HISTORY

History of Science and Technology in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22212) (Optional Paper - XVI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write a detailed note on town planning and metallurgy in Indus civilization.
- b) Explain the contribution of Aryabhat and varah mihir in the development of science in Ancient India

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Write in detail impact of western science and technology on Indian science.
- b) Write a note on hygiene in Indus civilization

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) “The technology in mughal period was developed to larger extent”. Discuss.
- b) Discuss the achievements ISRO.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the contribution of Sir C-V. Raman to science.
- b) Write a detailed on medical science in Ancient India.

Q5) Write Short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) The kokan Railway
- b) Green Revolution
- c) Nehruvian Era
- d) Astronomy-swai Jaisingh

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3863

[6541]-202

M.A. (Part - I)

HISTORY

History of Science and Technology in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22212) (Optional Paper - XVI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) सिंधू संस्कृतीतील शहर नियोजन आणि धातुशास्त्र यावर सविस्तर टीप लिहा.
ब) प्राचीन भारतातील विज्ञानाचा विकास यामध्ये आर्यभट्ट व वराह मिहिर यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) पाश्चिमात्य विज्ञान आणि तंत्रज्ञान यांचा भारतीय शास्त्रांवरील प्रभाव लिहा.
ब) सिंधू संस्कृतीतील आरोग्य या विषयावर टीप लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) “मुघल काळामध्ये तंत्रज्ञानाचा विकास मोठ्या प्रमाणावर झाला होता” चर्चा करा.
ब) आय.एस.आर.ओ. (भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था) यांनी साध्य केलेल्या विविध बाबींची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) विज्ञानाच्या विकासातील सर सी.व्ही. रामन यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) प्राचीन भारतातील वैद्यक शास्त्रावर टीप लिहा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) कोकण रेल्वे
ब) हरित क्रांती
क) नेहरू युग
ड) खगोलशास्त्र-सवाई जयसिंग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3864

[6541]-203

S.Y. M.A.

HISTORY

**Cultural History of Maharashtra
(2019 Pattern) (Semester - III) (32201)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write in detail about material culture and cultural materialism.
- b) Explain the geographical structure of Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the nature features and work of 'Warkari' cult in Maharashtra.
- b) Explain the impact of dalit movement on cultural and social life of Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the contribution of Chhatrapati Rajarshi Shahu Maharaj in the modernity of Maharashtra.
- b) Explain the rise and development of marathi drama in Maharashtra.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write in detail the influence of Nath and Shakta Cults on the cultural life of Maharashtra.
- b) Review the feminist movement in Maharashtra.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words. **[10]**

- a) Caves of Ajanta.
- b) Philosophy of Sufi Cult.
- c) Bene Israeli culture.
- d) Sayajirao Gaikwad.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3864

[6541]-203

S.Y. M.A.

HISTORY

Cultural History of Maharashtra
(2019 Pattern) (Semester - III) (32201)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भौतिक संस्कृती व सांस्कृतिक भौतिकवाद याबाबत सविस्तर लिहा.
ब) महाराष्ट्राची भौगोलिक रचना स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्रातील वारकरी पंथाचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि कार्य यांचे वर्णन करा.
ब) महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक व सामाजिक जीवनावर दलित चळवळीचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्राच्या आधुनिकीकरणामध्ये छत्रपती राजर्षी शाहू महाराजांचे योगदान स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील मराठी नाटकाचा उदय व विकास स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक जीवनावरील नाथ व शाक्त प्रथांचा प्रभाव यावर सविस्तर लिहा.
ब) महाराष्ट्रातील स्त्रियांची चळवळीचा आढावा घ्या.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) अजंठा लेणी
ब) सूफी पंथाचे तत्त्वज्ञान
क) बेने इस्त्रायली संस्कृती
ड) सयाजीराव गायकवाड

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3865

[Total No. of Pages : 2

[6541]-204

M.A. - II

HISTORY

**HS-08 : Intellectual History of the Modern World
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32202)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) What is Reformation? Write the causes of Reformation.
- b) Review the art of the Renaissance and write down its Features.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain Copernican's contribution to scientific progress.
- b) Explain the concept Dialectical Materialism of Karl Mark.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the meaning and nature of the concept of 'Equality'.
- b) Discuss in the context of the 'Newtonian' Revolution.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the basics of democratic Ideology.
- b) Explain the Meaning and Nature of Feminism.

Q5) Attempt short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) Humanism
- b) Importance of Liberalism
- c) British Colonialism in India
- d) Architecture in Enlightenment

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3865

[6541]-204

M.A. - II

HISTORY

HS-08 : Intellectual History of the Modern World
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32202)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
-

- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) सुधारणा म्हणजे काय? सुधारणांची कारणे लिहा.
ब) पुनरुज्जीवन कालीन कलेचा आढावा घेऊन त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) वैज्ञानिक क्षेत्रातील प्रगतीमध्ये कोपरनिकसने दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
ब) कार्ल मार्क्सची द्वंद्वत्मक भौतिकवाद संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) 'समता' या संकल्पनेचा अर्थ व स्वरूप विशद करा.
ब) न्युटोनियन क्रांती संदर्भात विवेचन करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) लोकशाही विचारप्रणालीचे मूलाधार स्पष्ट करा.
ब) स्त्रीवादाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) मानवतावाद
ब) उदारमतवादचे महत्त्व
क) भारतातील ब्रिटिश वसाहतवाद
ड) प्रबोधनातील स्थापत्य

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3866

[6541]-205

M.A. (Part - II)

HISTORY

Economic History of Modern India

(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32203)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the mercantilist phase of colonial Economy in India.
- b) Critically examine the 'Ryoutwari system with its merits and demerits'.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the development of Iron and steel Industry during the colonial rule.
- b) Evaluate the British Policy of De-industrialization.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine India's foreign Trade during the colonial period.
- b) Discuss about the development of Coal Industry in India from 1820.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the development of Fiscal system in colonial India.
- b) Write about development of Railways from 1853 to 1947 in India.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Mahalwari system
- b) Cotton industry
- c) Shipping industry
- d) Reserve Bank of India

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3866

[6541]-205

M.A. (Part - II)

HISTORY

Economic History of Modern India
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32203)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतातील वसाहतवादी अर्थव्यवस्थेच्या व्यापारी टप्प्याचे स्पष्टीकरण करा.
ब) रयतवारी पद्धतीचे तिच्या गुण दोषांसह टीकात्मक परीक्षण करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वसाहतिक शासनकाळातील लोह-पोलाद उद्योगांच्या विकासाचा आढावा घ्या.
ब) अनुद्योगिकरणाच्या ब्रिटिश धोरणांचे परीक्षण करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वसाहतिक काळातील भारताच्या परकीय व्यापाराचे टीकात्मक परीक्षण करा.
ब) 1820 पासून भारतातील कोळसा उद्योगाच्या विकासाविषयी चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वसाहतिक कालखंडातील वित्तीय प्रणालीच्या विकासाचा आढावा घ्या.
ब) 1853 पासून ते 1947 पर्यंत रेल्वेच्या विकासाविषयी लिहा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]
अ) महालवारी पद्धत
ब) कापड उद्योग
क) जहाज उद्योग
ड) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3867

[6541]-206

M.A. (Part - II)

HISTORY

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32205) (Elective Course - 18)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss in detail the arrival of commodore Perry in Japan.
- b) State the causes and consequences of the Sino-Japanese War of 1894-95 A.D.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the success of Washington conference.
- b) Explain the contribution of Zaibatsu class in economic development of Japan.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the various stages of the rise of Japan as a world power.
- b) Review the changes in Social life in Japan during the period of modernisation.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine Japan's policy in Korea upto 1910.
- b) State the relation between Russo-Japan after 1952.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) Treaty of Kanagawa
- b) Manchurian Crisis (1931)
- c) Charter Oath 1868.
- d) Pearl Harbur

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3867

[6541]-206

M.A. (Part - II)

HISTORY

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32205) (Elective Course - 18)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) कमोडोर पेरीचे जपानमधील आगमन याविषयी सविस्तर चर्चा करा.
ब) इ.स. 1894-95 च्या चीन-जपान युद्धाची कारणे व परिणामाची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) वॉशिंग्टन परिषदेच्या यशाचे मुल्यमापन करा.
ब) जपानच्या आर्थिक विकासातील झंबटसुचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) जपानचा एक जागतिक सत्ता म्हणून उदय होण्यामागील विविध टप्पे स्पष्ट करा.
ब) आधुनिकीकरणाच्या काळातील जपानमधील समाज जीवनातील बदलांचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 1910 पर्यंतच्या जपानच्या कोरियातील धोरणाचे परिक्षण करा.
ब) 1952 नंतर रशिया-जपान यांच्यातील संबंध सांगा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) कानागावचा तह
ब) मांचुरियन पेच प्रसंग 1931
क) 1868 ची चार्टर शपथ
ड) पर्ल हर्बर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3868

[Total No. of Pages : 2

[6541]-207

M.A. (Part - II)

HISTORY

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

**(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32206) (Elective - 19)
(Optional Paper - XXI)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) According to Karl Marx's, India is not a poor country, it is a country of poor people - Discuss.
- b) Examine Mao - Tse - Tung's views on the peasantry.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) State the reasons for the failure of Mahamad Tughlaq's agricultural reforms.
- b) Write Information about Bardoli Satyagraha.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Peasant Revolt against Indigo Growers in Bengal - Discuss.
- b) Mahatma Gandhi's ideology on peasant movement.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the agricultural policy of British.
- b) Explain the nature of farmers movement.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Deccan Riots
- b) Tebhaga movement
- c) Manifesto of Kisan Sabha
- d) Former's Sabha

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3868

[6541]-207

M.A. (Part - II)

HISTORY

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32206) (Elective - 19)

(Optional Paper - XXI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) कार्ल मार्क्स च्या मते 'भारत गरीब देश नाही, तर तो गरीब लोकांचा देश आहे.' चर्चा करा.

ब) माओ-त्से-तुंग यांचे शेतकरी वर्गा विषयी मत स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) महमंद तुघलकाच्या कृषी सुधारणेच्या अपयशाचे कारणे सांगा.

ब) बारडोली सत्याग्रहाविषयी माहिती लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) बंगाल मधील नीळ उत्पादकांविरुद्ध शेतकऱ्यांचे बंड - चर्चा करा.

ब) शेतकरी चळवळी विषयी महात्मा गांधी यांची विचारसरणी स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) ब्रिटीशांच्या कृषी धोरणाची - चर्चा करा.

ब) शेतकरी चळवळीचे स्वरूप सांगा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) दख्खन दंगे

ब) तेभागा चळवळ

क) किसान सभेचा जाहीरनामा

ड) शेतकरी सभा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3869

[6541]-208

M.A. (Part - II)

HISTORY

Archival Studies (Elective Course - 20)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32207)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Define the term archives and discuss It's main characteristics.
- b) Discuss the role of state archives in historiography.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Review the origin and development of archives in India.
- b) Explain the importance of art gallery in historiography.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the importance of inscriptions in the study of history.
- b) Review the origin and development of archives in Europe.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Importance of the maps and photographs in historiography.
- b) Explain the importance of the library in historiography.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) V.K. Rajwade Itihas Sanshodhan Mandal Dhule
- b) Religious Archives
- c) Stone Inscriptions
- d) Electronic Data base

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3869

[6541]-208

M.A. (Part - II)

HISTORY

Archival Studies (Elective Course - 20)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32207)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) पुराभिलेखागाराची व्याख्या सांगून तिच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
ब) इतिहास लेखनातील राज्य पुराभिलेखागाराच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतातील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा घ्या.
ब) इतिहासलेखनातील कला दालनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहासाच्या अभ्यासातील शिलालेखाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) युरोपातील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा द्या.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहास लेखनातील नकाशे आणि छायाचित्रे याचे महत्त्व सांगा.
ब) इतिहासाच्या अभ्यासातील ग्रंथालयांच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) वि. का. राजवाडे इतिहास संशोधन मंडळ धुळे
ब) धार्मिक पुराभिलेखागार
क) खडकाचे शिलालेख
ड) इलेक्ट्रॉनिक डेटा बेस

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3870

[Total No. of Pages : 2

[6541]-209

M.A. (Part - II)

HISTORY

Maritime History of India (800 to 1800 A.D.)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32208)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Take a review of the India's early maritime connection with Rome.
- b) Give the importance of maps in maritime History of India.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the important trade routes during maritime history of India.
- b) Discuss about the Chola's control over the seas.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of British control over the seas.
- b) Discuss the causes between the conflict of Portuguese and Dutch.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role and policy of Maratha's control over the seas?
- b) Give the importance of West Coast in Indian trade.

Q5) Write any two short notes of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Definition of maritime history.
- b) K.N. Chaudhary
- c) Naval power of Chhatrapati Shivaji
- d) East Coast of India

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3870

[6541]-209

M.A. (Part - II)

HISTORY

Maritime History of India (800 to 1800 A.D.)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32208)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) रोमशी भारताच्या प्रारंभिक सागरी संबंधांचा आढावा घ्या.
ब) भारताच्या सागरी इतिहासातील नकाशांचे महत्त्व सांगा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारताच्या सागरी इतिहासातील महत्त्वाच्या व्यापारी मार्गांची माहिती द्या.
ब) चोलांच्या समुद्रावरील नियंत्रणाची चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) समुद्रावरील ब्रिटिशांच्या नियंत्रणाचा तपशील द्या.
ब) पोर्तुगीज आणि डच यांच्यातील संघर्षाच्या कारणांची चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.. [10]
अ) सागरावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी मराठ्यांची भूमिका आणि धोरण स्पष्ट करा.
ब) भारतीय व्यापारात पश्चिम किनारपट्टीचे महत्त्व सांगा.
- प्र.5)** खालीलपैकी 2 टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) सागरी इतिहासाची व्याख्या
ब) के.एन. चौधरी
क) छत्रपती शिवरायांची नौदल शक्ती
ड) भारताचा पूर्व किनारी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3871

[Total No. of Pages : 2

[6541]-210

M.A. (Part - II)

HISTORY

**HS-23 : History of Environment and Ecology
(2019 Pattern) (Semester - III) (32209)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the impact on Historical events of Northern physical zone in India.
- b) Explain the postural system of social formation.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Define the term Environment History and explain its importance of human life.
- b) Explain the disadvantages policy on the Industrial pollution of India.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Describe the forest management in modern India and state its impact on human life.
- b) Discuss the impact of urbanization on the Environment in India.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) State the important purpose of Damodhar valley project.
- b) Take review the Bhopal Gas Tragedy.

Q5) Write any two short notes of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Animals in Indian Religion
- b) The Himalayas atmosphere
- c) Non Agricultural factors
- d) Chipko movement

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3871

[6541]-210

M.A. (Part - II)

HISTORY

HS-23 : History of Environment and Ecology
(2019 Pattern) (Semester - III) (32209)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) भारतातील उत्तरेकडील प्राकृतिक घटकांचा ऐतिहासिक घटनांवर आलेला परिणाम यावर चर्चा करा.
ब) सामाजिक बांधणीकरीता पशुपालक पद्धत स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 'पर्यावरणीय इतिहास' याची व्याख्या करून मानवी जीवनातील त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) भारताचे औद्योगिक प्रदूषणावरील दोषात्मक धोरण स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) आधुनिक भारतातील वन व्यवस्थापन विशद करा आणि वन व्यवस्थापनाचे मानवी जीवनावरील परिणाम विशद करा.
ब) भारतातील शहरीकरणाच्या पर्यावरणावरील प्रभावाची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दामोदर खोरे उपक्रमाचे महत्त्वाचे उद्देश सांगा.
ब) भोपाळ गॅस दुर्घटनेचा आढावा घ्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) भारतीय धर्मातील प्राणी जीवन
ब) हिमालयाचे वातावरण
क) अकृषी घटक
ड) चिपको आंदोलन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3872

[Total No. of Pages : 2

[6541]-211

M.A. (Part - II)

HISTORY

Business History of India (1858 to 1991)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32210) (Elective Course - 23)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) State the information about the sources of business history.
- b) What is mixed economy? Discuss its merits and demerits.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the development of Iron and steel industries in colonial India.
- b) Explain the importance of private sector in India.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) State the importance of pharma industries in India.
- b) Discuss the importance of Agency houses.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Take a review of the development of Electronic industries in India.
- b) Discuss the role of Birla industry in Indian economy.

Q5) Write any two short notes of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Public sector
- b) Wadia group
- c) Industrial labor
- d) Kirloskar oil Engines

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3872

[6541]-211

M.A. (Part - II)

HISTORY

Business History of India (1858 to 1991)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32210) (Elective Course - 23)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) उद्योजकीय इतिहासाच्या साधनांचा आढावा घ्या.
ब) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? मिश्र अर्थव्यवस्थेचे गुण दोष स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) वसाहतवादी भारतातील लोह आणि पोलाद उद्योगाच्या विकासाची चर्चा करा.
ब) भारतातील खाजगी क्षेत्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) भारतातील औषधी उद्योगाचे महत्त्व सांगा.
ब) माध्यम कचेऱ्यांच्या महत्त्वाची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]

- अ) भारतातील इलेक्ट्रॉनिक उद्योगाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील बिला उद्योगाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्र.5) खालीलपैकी 2 टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

- अ) सार्वजनिक क्षेत्र
ब) वाडिया समूह
क) औद्योगिक कामगार
ड) किलोस्कर ऑईल इंजिन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3873

[Total No. of Pages : 2

[6541]-212

M.A. (Part - II)

HISTORY

**Socio - Religious Reforms Movements in South India
(2019 Pattern) (Semester - III) (Elective) (32211)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Examine the struggle against caste and untouchability in 19th century India.

OR

b) State the contribution of Alluri Sitaramarajula in the Social reform movement of Andhra Pradesh.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Evaluate the contribution of Annadurai to the Non - Brahmin movement in South India.

OR

b) Review the growth of the Justice Party.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) State in brief the contribution of E.V. Ramaswamy Periyar as a social reformer.

OR

b) Give an account of the social legislation in Mysore.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss in brief the struggle for Emancipation of women in India.

OR

b) Discuss the philosophy of Sri Narayan Movement in Kerala.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Dr. Palpa
- b) Vaikom Satyagraha
- c) Selfrespect movement
- d) Justice party

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3873

[6541]-212

M.A. (Part - II)

HISTORY

**Socio - Religious Reforms Movements in South India
(2019 Pattern) (Semester - III) (Elective) (32211)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 19 व्या शतकात भारतात जातीप्रथा आणि अस्पृश्यतासाठी झालेल्या सामाजिक संघर्षाचे परीक्षण करा.
किंवा
ब) आंध्रप्रदेशातील अल्लुरी सितारामराजूला यांचे सामाजिक प्रबोधनासाठी केलेले कार्य स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) दक्षिण भारतातील ब्राह्मणेतर चळवळीत आण्णादुराई यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
किंवा
ब) जस्टिस पार्टीच्या विकासाची चिकित्सा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ई.व्ही. रामास्वामी पेरीयार यांचे सामाजिक उत्कर्ष आणि प्रबोधनासाठी केलेले कार्य स्पष्ट करा.
किंवा
ब) म्हैसूर मधील सामाजिक विधीनियमांचा आढावा घ्या.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतातील स्त्री मुक्तीसाठी झालेल्या संघर्षाची चर्चा करा.
किंवा
ब) केरळ मधील श्रीनारायण चळवळीचे तत्वज्ञानाचा सामाजिक प्रबोधनास कसे उपयुक्त ठरले चर्चा करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]
अ) डॉ. पलपा
ब) वायकोम सत्याग्रह
क) आत्मसन्मान चळवळ
ड) जस्टिस पार्टी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3874

[Total No. of Pages : 2

[6541]-213

S.Y. M.A.

HISTORY

**Modern Maharashtra : History of Ideas (1818-1960)
(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42201)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the missionary work in colonial Maharashtra.
- b) Review the work of Prathana Samaj.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Analyze the caste critique of Jyotirao Phule.
- b) Explain the thought of Tarabai Shinde on patriarchy.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain Dadabhai Nowrojis economic thoughts in the reference to Economic Nationalism.
- b) Write about the economic thoughts of Punjabrao Deshmukh.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Examine the thoughts of M.S. Golvalkar in the reference to cultural nationalism.
- b) Take a review of Agarkar's thoughts as a Rational Thinker.

Q5) Write short notes on any two in 100 words. **[10]**

- a) Principal of Arya Samaj
- b) Mukta salave
- c) Economic Nationalism
- d) Mohammad Ali Jinnah

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3874

[6541]-213

S.Y. M.A.

HISTORY

Modern Maharashtra : History of Ideas (1818-1960)
(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42201)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूल इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) वासाहतिक महाराष्ट्रातील मिशनरींच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
- ब) प्रार्थना समाजाच्या कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) महात्मा फुलेच्या जाती व्यवस्थेवरील टिकेची चिकित्सा करा.
- ब) ताराबाई शिंदे यांची पितृसत्ते वरील टिका स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) आर्थिक राष्ट्रवादाच्या संदर्भात दादाभाई नौरोजी यांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.
- ब) पंजाबराव देशमुख यांच्या आर्थिक विचारांविषयी लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) सांस्कृतिक राष्ट्रवादाच्या संदर्भात एम.एस. गोळवलकर यांच्या विचारांचे परीक्षण करा.
- ब) तर्कशुद्ध विचारवंत म्हणून आगरकर यांच्या विचारांचा आढावा घ्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा. [10]

- अ) आर्य समाजाची तत्वे
- ब) मुक्ता साळवे
- क) आर्थिक राष्ट्रवाद
- ड) मोहम्मद अली जीना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3875

[Total No. of Pages : 2

[6541]-214

M.A. - II

HISTORY

Debates in Indian Historiography

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - IV) (42202)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) All questions carry equal marks.

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the differences of opinion presented about the decline of Harappan civilization?
- b) Consider subaltern Historiography?

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write a review of Indian independence movement by RC Mujumdar?
- b) Explain the Marxist historiography?

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the decline of urbanization?
- b) Explain about Indian feudalism?

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write Bipinchandra's theory of Indian Freedom movement?
- b) Consider historiography from a colonial perspective?

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- a) Characteristics of Feudalism
- b) Subaltern Approach
- c) Sumit Sarkar
- d) Kumkum Sangari
- e) Uma Chakravarti

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3875

[6541]-214

M.A. - II

HISTORY

Debates in Indian Historiography
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - IV) (42202)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) हडप्पा संस्कृतीच्या पतनाविषयी मांडलेल्या मतमतांतरांची चर्चा करा.
ब) सबाल्टर्न इतिहासलेखनाची मीमांसा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचे आर. सी. मुजुमदार यांनी केलेले पुनरावलोकन कार्य लिहा.
ब) मार्क्सवादी इतिहासलेखनाची चिकित्सा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) शहरीकरणाचा ज्हास याविषयी चर्चा करा.
ब) भारतीय सामंतवादाविषयी मीमांसा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीविषयी बिपिनचंद्र यांनी केलेली चिकित्सा लिहा.
ब) वसाहतवादी दृष्टीकोनातून केलेल्या इतिहासलेखनाची मीमांसा करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]
अ) सरंजांमशाहीची संकल्पना
ब) सबाल्टर्न दृष्टीकोन
क) सुमित सरकार
ड) कुमकुम संगारी
इ) उमा चक्रवर्ती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3876

[6541]-215

M.A. - II

HISTORY

World After World War-II (1945-2000)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42203)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Review the causes and effects of the Cold War in detail.
- b) Discuss in detail the causes and effects of Korean war.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Write an essay on Non-alignment movement.
- b) Discuss in detail the causes and effects of the Vietnam war.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Explain the Arab-Israel conflict and its effects.
- b) Describe in detail the causes and effects of the Suez crisis.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words **[10]**

- a) Write the causes and consequences of the disintegration of Soviet Russia.
- b) Write in detail the characteristics of unipolar world.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words **[10]**

- a) Warsaw pact
- b) Terrorism
- c) United Nations
- d) CENTO

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3876

[6541]-215

M.A. - II

HISTORY

World After World War-II (1945-2000)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42203)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) शीतयुद्धाची कारणे व परिणामांचा सविस्तर आढावा घ्या.
ब) कोरीयन युद्धाची सविस्तरपणे चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) अलिप्ततावादी चळवळीवर निबंध लिहा.
ब) व्हिएतनाम युद्धाची कारणे व परिणामांची चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) अरब-इस्राईल संघर्ष आणि त्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
ब) सुएझ समस्येची कारणे व परिणाम सविस्तरपणे विशद करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]
अ) सोव्हिएत रशियाच्या विघटनाची कारणे व परिणाम लिहा.
ब) एक ध्रुवीय विश्व रचनेची वैशिष्ट्ये सविस्तरपणे लिहा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) वॉर्सा करार
ब) दहशतवाद
क) युनायटेड नेशन्स
ड) सेंटो (CENTO)

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3877

[6541]-216

M.A. (Part - II)

HISTORY

Ancient and Medieval Civilization of the World

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42204)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What is culture? Write the indetail characteristics of culture.
- b) Explain the salient features of Harappan Civilization.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the socio-economic life of Egypt Civilization.
- b) Assess the nature of Political systems in classical civilization of Rome.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the development of Mathematics and Medicine in the Greece.
- b) Review the nature of social and Economic life in ancient Mesopotomian Civilization.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the salient features of Arabian culture.
- b) Examine the revival of trade and its impact in the medieval age.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 wrods. **[10]**

- a) Varahmihir
- b) Code of Hammurabi
- c) Absolute Monarchy
- d) Ideology of Buddhist Religion

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3877

[6541]-216

M.A. (Part - II)

HISTORY

Ancient and Medieval Civilization of the World
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42204)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) संस्कृती म्हणजे काय? संस्कृतीची वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा.
ब) हडप्पा संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इजिप्त संस्कृतीच्या सामाजिक-आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा.
ब) रोमच्या अभिजात संस्कृतीमधील राजकीय व्यवस्थेच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) ग्रीसमधील गणित आणि वैद्यकशास्त्राचा विकास स्पष्ट करा.
ब) प्राचीन मेसोपोटेमियन संस्कृतीमधील सामाजिक आर्थिक जीवनाच्या स्वरूपाचा आढावा घ्या.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) अरब संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मध्ययुगीन कालखंडातील व्यापाराचे पुनरुज्जीवन व त्याच्या परिणामांचे परीक्षण करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]
अ) वराहमिहिर
ब) हम्मुरबीची कायदेसंहिता
क) निरंकुश राजेशाही
ड) बौद्धधर्माची विचार प्रणाली

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3878

[6541]-217

M.A. (Part-II)

HISTORY

Urban History

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42205) (Optional Paper - 26)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the factors leading to the second urbanisation in Indian history.
- b) Give an account of the relationship between urbanisation and industrial towns.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the main features of first urbanisation of Indian History.
- b) State the main features of urbanisation of sangam period in south India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the literary sources for the study of urban History.
- b) Discuss the process of establishment and types towns in post maurya period as depicted in contemporary sources.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain about Hinterland of city.
- b) Write on information about urban decay.

Q5) Write short notes on any two of the following questions in 100 words. **[10]**

- a) Urbanisation
- b) City planing of Harappa
- c) Iron and development of city
- d) Local life of sangam Age

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3878

[6541]-217

M.A. (Part-II)

HISTORY

Urban History

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Credit System) (42205) (Optional Paper - 26)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारताच्या इतिहासातील दुसऱ्या नागरीकरणास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांची चर्चा करा.
ब) नागरीकरण आणि औद्योगिक शहरे यांच्यातील संबंधाचा आढावा घ्या.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारताच्या इतिहासातील पहिल्या शहरीकरणाची ठळक वैशिष्ट्याचे वर्णन करा.
ब) दक्षिण भारतातील संगम काळातील नागरीकरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) नागरी इतिहासाच्या अभ्यासाची साहित्यिक साधना सांगा.
ब) समकालीन साधनाच्या आधारे मौर्योत्तर नागरीकरणाची प्रक्रिया आणि प्रकारांची चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) शहरांचा पार्श्वप्रदेश याची स्पष्टीकरण द्या.
ब) नगरांची अवनती (ज्हास) विषयी माहिती द्या.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 100 शब्दात टिप लिहा. [10]
अ) नागरीकरण
ब) हडप्पा शहराची योजना/नियोजन
क) लोखंड आणि शहराचा विकास
ड) संगम काळातील स्थानिक जीवन

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3879

[6541]-218

M.A. (Part-II)

HISTORY

**British Administrative Policies in India (1765-1892)
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42206) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**

- a) Write the provisions of the 1892 Act.
- b) Explain the famine policy of British.

Q2) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**

- a) Discuss the permanent settlement.
- b) Explain the News paper of British.

Q3) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**

- a) Explain the trade policy of British.
- b) Describe the social policy of British.

Q4) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**

- a) Explain the judicial system of British.
- b) Describe the education policy of British.

Q5) Write a short notes in 100 words of the following questions any two. **[10]**

- a) Orientalism
- b) Trade
- c) Charter Act 1833
- d) Act of 1858

*** * ***

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3879

[6541]-218

M.A. (Part-II)

HISTORY

British Administrative Policies in India (1765-1892)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42206) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]
अ) 1892 च्या कायद्याच्या तरतुदी लिहा.
ब) ब्रिटिशांच्या दुष्काल विषयक धोरण लिहा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]
अ) कायमधारा पद्धती स्पष्ट करा.
ब) ब्रिटिशांच्या वृत्तपत्रा विषयी चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]
अ) ब्रिटिशांचा व्यापार विषयक दृष्टिकोन लिहा.
ब) ब्रिटिशांच्या सामाजिक धोरणाचे वर्णन करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. [10]
अ) ब्रिटिशांची न्याय व्यवस्था स्पष्ट करा.
ब) ब्रिटिशांच्या शैक्षणिक धोरणाचे वर्णन करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]
अ) उपयुक्ततावाद
ब) व्यापार
क) 1833 चा कायदा
ड) 1858 चा कायदा

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3880

[6541]-219

M.A. (Part-II)

HISTORY

Modern India (1857-1971)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42207) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Review the revolutionary movement in detail.
- b) Explain the philosophy of modrates.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate Labor Movement in India.
- b) Explain the achievement of Indian National Army.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) What is Gender? Take a detailed look at the progress of the feminist movement in India.
- b) Discuss the Non-cooperation movement?

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the partition of India.
- b) Take a detailed look at the five year plans.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Modernity
- b) Socialism
- c) Naval mutiny-1946
- d) Non-aligned Movement

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3880

[6541]-219

M.A. (Part-II)

HISTORY

Modern India (1857-1971)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42207) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) क्रांतिकारी चळवळीचा विस्तृतपणे आढावा घ्या?
ब) मवाळांचे तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतातील कामगार चळवळीचे मूल्यमापन करा.
ब) भारतीय राष्ट्रीय सेनेची कामगिरी स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) लिंगभाव म्हणजे काय सांगून भारतातील स्त्रीवादी चळवळीच्या वाटचालीचा सविस्तर आढावा घ्या.
ब) असहकार आंदोलनावर चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारताच्या फाळणीचे मूल्यमापन करा.
ब) पंचवार्षिक योजनांचा सविस्तर आढावा घ्या.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) आधुनिकता
ब) समाजवाद
क) नौदल उठाव - 1946
ड) अलिप्ततावादी चळवळ

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3881

[6541]-220

M.A. (Part-II)

HISTORY

History of USSR (1900-1991)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42208)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss how Tsar Nicholas II was Responsible for the Russian Revolution.
- b) Give information about the Russian-Japanese War (1904-1905) and explain its consequences.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate lenins role in the Bolshevik Revolution of 1917 in Russia.
- b) Examine the policies of Soviet Government during 1918-21.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss in detail the agricultural collectivization.
- b) Write the features of Stalins constitution.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write in detail about the party purges in Russia before World War II.
- b) Evaluate aggressive communism.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) Success of New Economic Policy
- b) Cold War
- c) Success of Third five year plan
- d) Stailin & five years plan

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3881

[6541]-220

M.A. (Part-II)

HISTORY

History of USSR (1900-1991)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42208)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) त्सार निकोलस दुसरा हा रशियन क्रांतीला कितपत जबाबदार होता? चर्चा करा.
ब) रशिया-जपान युद्धाबद्दल माहिती देवून (1904-05) याचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) 1917 च्या बोलशेव्हीक क्रांतीतील लेनिनच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
ब) सन 1918-21 दरम्यानच्या सोव्हिएत शासनाच्या धोरणाची चिकित्सा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) कृषी सामूहिकीकरणावर सविस्तर चर्चा करा.
ब) स्टॅलिनच्या राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) रशियातील दुसऱ्या महायुद्धा पूर्वीच्या पक्षशुद्धीची माहिती सविस्तर लिहा.
ब) अत्याग्रही साम्राज्यवादाचे मूल्यमापन करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]
अ) नव्या आर्थिक धोरणाचे यश
ब) शीत युद्ध
क) तिसऱ्या पंचवार्षिक योजनेचे यश
ड) स्टॅलिन आणि पंचवार्षिक योजना

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3882

[Total No. of Pages : 2

[6541]-221

M.A. (Part-II)

HISTORY

**Global South : Challenges to Authority
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42209) (Elective-30)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What type of role played by capitalist in the process of Global South?
- b) Explain the various characteristics of Global South Countries.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Analyse the 'Sarvodaya Movement' under the leadership of Vinoba Bhave.
- b) State the revolutionary work of Che-Guevara.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain Cuban revolution in detail.
- b) Discuss the crisis of Asia-Pacific region.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the process of disintegration of USSR.
- b) State the transition of the world from Uni-Polar to Multi-Polar.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) SAARC
- b) WTO- World Trade Organisation
- c) Franz fenon
- d) WANA

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3882

[6541]-221

M.A. (Part-II)

HISTORY

Global South : Challenges to Authority
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42209) (Elective-30)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
-

- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) दक्षिण जगाच्या प्रक्रियेत भांडवलशाहीने कोणत्या प्रकारची भूमिका बजावली?
ब) दक्षिण जगातील देशांची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) विनोबा भावेंच्या नेतृत्वाखालील 'सर्वोदय चळवळीचे' विश्लेषण करा.
ब) चि-गुव्हेराचे क्रांतीकारी कार्य सांगा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) क्युबन क्रांती सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) आशिया-पॅसिफिक प्रांतातील संघर्षावर चर्चा करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) सोव्हिएत संघाची विघटनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) एकध्रुवीय ते बहुध्रुवीय जगाचे संक्रमण सांगा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) सार्क
ब) जागतिक व्यापार संघटना
क) फ्रांझ फेनन
ड) वाना (WANA)

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3883

[6541]-222

M.A.-II

HISTORY

Pune Through the Ages

(2019 CBCS Pattern) (Semester - IV) (42210) (Elective-31)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the archeological sources on the History of early Pune.
- b) Explain the Geographical features of Pune.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review of the 'Kasbe Pune Culture'.
- b) Write detailed information about the festivals celebrated in Pune.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the interrelationship between the urbanization of Pune and the importance of Pune as a center of political power.
- b) Write information about the social and economical compositions of the Pune city.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the development of Pune city under the British Rule.
- b) Explain the institutionalisation of public life in the city of Pune during the British rule.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Establishment of University of Pune.
- b) Industrialisation in Pune city.
- c) Cosmopolitan Pune.
- d) Shaikh Salla Dargah.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3883

[6541]-222

M.A.-II

HISTORY

Pune Through the Ages

(2019 CBCS Pattern) (Semester - IV) (42210) (Elective-31)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्रारंभिक पुणे शहराच्या इतिहासावर प्रकाश टाकणाऱ्या पुरातत्वीय साधनाविषयी चर्चा करा.
ब) पुणे शहराचे भौगोलिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) कसबे पुणे संस्कृतीचा आढावा घ्या.
ब) पुणे शहरात साजऱ्या होणाऱ्या महोत्सवांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) पुण्याचे शहरीकरण आणि राजकीय सत्तेचे केंद्र म्हणून पुण्याचे महत्त्व यांच्या परस्पर सहसंबंधांची चर्चा करा.
ब) पुणे शहराच्या सामाजिक, आर्थिक रचणे विषयी माहिती लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) ब्रिटिश कालखंडातील पुणे शहराच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.
ब) पुणे शहरातील ब्रिटिश राजवटीत झालेले सार्वजनिक जीवनाचे संस्थात्मकीकरण स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

- अ) पुणे विद्यापीठाची स्थापना
ब) पुणे शहरातील औद्योगिकीकरण
क) कॉस्मोपॉलिटन पुणे
ड) शेख सल्ला दर्गा

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3884

[6541]-223

M.A. (Part-II)

HISTORY

Heritage Management

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42211) (Elective)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

- a) Explain the nature and scope of Heritage sites in India.
- b) Discuss the cultural and natural heritage site in world.

Q2) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

- a) Explain the historical significance of India heritage sites with examples.
- b) Review the world heritage sites preservation policy in India.

Q3) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

- a) Discuss the natural heritage site in India.
- b) Review the cultural heritage sites in Maharashtra.

Q4) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

- a) Review the South Indian heritage sites.
- b) Elaborate of "Ellora caves world heritage sites in Maharashtra.

Q5) Short notes (any two). **[10]**

- a) Mahabalipuram
- b) Chola Temple (Tamilnadu)
- c) Agra fort
- d) Jaisalmer fort (Rajasthan)

*** * ***

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3884

[6541]-223

M.A. (Part-II)

HISTORY

Heritage Management

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42211) (Elective)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्र.1)** खालील प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]
अ) भारतातील वारसा स्थळांचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) जागतिक सांस्कृतिक आणि नैसर्गिक वारसा स्थळांची चर्चा करा.
- प्र.2)** खालील प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]
अ) भारतातील वारसा स्थळांचे ऐतिहासिक महत्त्व उदाहरणासह विशद करा.
ब) भारतातील जागतिक वारसा स्थळांचा जननाच्या धोरणांचा आढावा घ्या.
- प्र.3)** खालील प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]
अ) भारतातील नैसर्गिक वारसा स्थळांची चर्चा करा.
ब) महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक वारसा स्थळांचा आढावा घ्या.
- प्र.4)** खालील प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) [10]
अ) दक्षिण भारतातील वारसा स्थळांचा आढावा घ्या.
ब) महाराष्ट्रातील “एलोरा लेणी” या जागतिक वारसा स्थळांची विस्तृत माहिती लिहा.
- प्र.5)** टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
अ) महाबलीपुरम्
ब) चोलामंदिर (तमीळनाडू)
क) आग्रा किल्ला
ड) जैसलमेर किल्ला (राजस्थान)

* * *